

พระราชของค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า อังคตราช ครองเมืองมิถิลลา เป็นผู้ที่ตั้งมั่นในทศพิธราชธรรม พระธิดาของพระเจ้าอังคตราชมีพระนามว่า รุจाराชกุมารี มีรูปโฉมงดงาม พระราชาทรง รักใคร่พระธิดา อย่างยิ่ง คืบวันหนึ่งเป็นเทศกาลมหรสพ ประชาชนพากัน ตกแต่งเคหสถานอย่างงดงาม พระเจ้าอังคตราช ประทับอยู่ท่ามกลางเหล่าอำมาตย์ในปราสาทใหญ่ ประดับประดาอย่างวิจิตรตระการ พระจันทร์กำลัง ทรงกลม เต็มอยู่กลางท้องฟ้า พระราชาทรงปรารถนากับหมู่อำมาตย์ ว่า "ราตรีเช่นนี้น่ารื่นรมย์นัก เราจะทำอะไรให้ เพลิดเพลินดีหนอ" อลาตอำมาตย์ทูลว่า "ขอเดชะ ควรจะเตรียม กองทัพใหญ่ยกออกไปกวาดต้อนดินแดนน้อยใหญ่ ให้เข้า มาอยู่ในพระราชอำนาจพระเจ้าข้า" สุนามอำมาตย์ทูลว่า "ทุกประเทศใหญ่น้อย ก็มา สวามิภักดิ์อยู่ในพระราชอำนาจหมดแล้ว ควรที่จะ จัดการ เลี้ยงดู ต้มอบวยชัยให้ สำราญ และหาความ เพลิดเพลินจากระบาราฟ้อนเกิดพระเจ้าข้า" วิชัยอำมาตย์ทูลว่า "ข้าแต่พระองค์ เรื่องการระบำ ดนตรีฟ้อนร่อนนั้น เป็นสิ่งที่พระองค์ได้ทรงทอดพระเนตรอยู่แล้วเป็นนิตย์ ในราตรีอันผุดผ่องเช่นนี้ ควรไปหาสมณพราหมณ์ผู้รู้ธรรม แล้วนิมนต์ ท่านแสดง ธรรมะจะเป็นการควรกว่าพระเจ้าคะ" พระราชาพอพระทัยคำ ทูลของวิชัยอำมาตย์ จึงตรัสถามว่า "เออ แล้วเราจะไปหาใครเล่าที่เป็น ผู้รู้ธรรม" อลาตอำมาตย์แนะนำขึ้นว่า "มีชีเปลือย รูปหนึ่ง อยู่ในมิคทายวัน เป็นพหูสูตร พุดจาณา พิง ท่านคงจะช่วยขจัดข้อสงสัยของเราทั้งหลายได้ ท่านมีชื่อว่า คุณาชีวค" พระเจ้า อังคตราชได้ทรงฟังก็ยินดี สั่งให้เตรียม กระบวน เสด็จไปหาชีเปลือยชื่อคุณาชีวค นั้น

เมื่อไปถึงที่ ก็ทรงเข้าไปหาคุณาชีวค ตรัสถาม ปัญหาธรรมที่พระองค์สงสัยอยู่ว่า บุคคลพึง ประพฤติธรรมกับบิดา มารดา อาจารย์ บุตร ภรรยา อย่างไร เหตุใดจนบาง พวกจึงไม่ตั้งอยู่ในธรรม ฯลฯ คำถามเหล่านี้ เป็น ปัญหาธรรม ชั้นสูงอันยากจะตอบ ได้ ยิ่งคุณาชีวคเป็นมิจจา ทิฎฐิผู้โง่เขลาเบาปัญญาด้วยแล้ว ไม่มีทางจะ เข้าใจได้ คุณาชีวคจึงแกล้งทูลไปเสียทางอื่นว่า "พระองค์จะสนพระทัยเรื่องเหล่านี้ไปทำไม ไม่มี ประโยชน์อันใดเลยพระเจ้าข้า โปรดฟังข้าพเจ้าเถิด ในโลกนี้ บุญไม่มี บาปไม่มี ปรโลกไม่มี ไม่มีบิดา มารดาปู่ย่า ตายาย สัตว์ทั้งหลายเกิดมาเสมอกัน หมด จะ ได้ดีได้ชั่วก็ได้เอง ท่านไม่มี ผลแห่งทาน ก็ไม่มี ร่างกายที่ประกอบกันขึ้นมานี้ เมื่อ ตายไป แล้วก็สูญสลายแยกออกจากกันไป สุขทุกข์ก็สิ้นไป ใครจะฆ่า จะทำร้าย ทำ อันตราย ก็ไม่เป็นบาป เพราะบาปไม่มี สัตว์ทุกจำพวก เมื่อเกิดมาครบ 84 กัปก็จะมี บริสุทธิพ้นทุกข์ ไปเอง ถ้ายังไม่ครบ ถึงจะทำบุญทำกุศลเท่าไร ก็ไม่อาจบริสุทธิไป ได้ แต่ถ้ายิ่งกำหนด 84 กัป แม้จะทำบาปมากมาย ก็จะมีบริสุทธิไปเอง" พระราชา ได้ฟังดังนั้นจึงตรัสว่า "ท่านอาจารย์ ข้าพเจ้านี้โง่เขลาจริงๆ ข้าพเจ้ามิหวังหลงเชื่อว่า ทำความดี แล้วจะไปสู่สุคติ อุดสำหรับพากเพียร บำเพ็ญกุศลกรรม บัดนี้ข้าพเจ้าทราบ แล้วว่า บุญไม่มี บาปไม่มี ผลกรรมใดๆ ไม่มีทั้งสิ้น บุคคลจะมีบริสุทธิเองเมื่อถึง กำหนดเวลา แม้แต่ การฟังธรรมจากท่านอาจารย์ก็ ห้ามมีประโยชน์ อันใดไม่ ข้าพเจ้า ขอลาไปก่อนละ"

เมื่อเสด็จกลับมาถึงพระราชวัง พระเจ้า อังคตราชก็มีพระราชโองการว่า ต่อไปนี้ พระองค์ จะไม่ปฏิบัติราชกิจใดๆทั้งสิ้น เพราะการทั้งปวง ไม่มีประโยชน์ ไม่มีผลอัน ใด พระองค์จะแสวงหา ความเพลิดเพลินใน ชีวิตแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ อารมณ์อัน ใจกับผลบุญผลกรรมใดๆทั้งสิ้น จากนั้นก็เกิดเสียงเล่าลือไปทั้งพระนครว่า พระราชา กลายเป็นมิจจาทิฎฐิ คือ หลงผิด เชื่อคำ ของชีเปลือยคุณาชีวค บ้านเมืองย่อมจะถึง ความเสื่อม หากพระราชาทรงมีพระดำริดังนั้น ความนี้ทราบไปถึงเจ้าหญิง รุจाराช กุมารี ทรงร้อนพระทัยเมื่อทราบข่าว พระบิดาให้เรือโรงทาน ทั้งสี่มุมเมือง จะไม่บริจา ทานอีกต่อไป ทั้งยังได้ กระทบการข่มเหงน้ำใจชาวเมืองมากมายหลาย ประการ ด้วยความที่ทรงเชื่อว่า บุญไม่มี บาปไม่มี บุคคลไปสุสุคติเองเมื่อถึงเวลา เจ้าหญิง รุจाराชกุมารีจึงเข้าเฝ้าพระบิดา ทูลขอ พระราชทานทรัพย์หนึ่งพัน เพื่อจะเอาไป ทรงทำทาน พระบิดาเตือนว่า "ลูกรัก ทานไม่มีประโยชน์ดอก ปรโลกไม่มี เจ้าจะไม่ ได้ผลอะไรตอบแทน หากเจ้า ยังถือศีลอดอาหารวันอุโบสถอยู่ ก็จงเลิกเสียเถิด ไม่ มีผลดอกลูกรัก" รุจाराชกุมารีพยายามกราบทูลเตือนสติพระบิดา ว่า"ข้าแต่พระชนก บุคคลกระทำบาปสั่งสมไว้ ถึงวัน หนึ่งเมื่อผลบาปเพียบเข้า บุคคลนั้นก็จะต้องรับผล

แห่งบาปที่ก่อ เหมือนเรือที่บรรทุกแม่ที่ละน้อย เมื่อเต็มเพียบเข้า ก็จะจมในที่สุด เหมือนกัน ธรรมดาใบไม้ นั้นหากเอาไปหุ้มห่อของเน่าเหม็น ใบไม้นั้นก็จะ เหม็นไปด้วย หากห่อของหอมใบไม้ นั้นก็จะหอม ปราชญ์จึงเลือกคบแต่คนดี หากคบ คนชั่ว ก็จะพลอย แปรเปื้อน เหมือนลูกศรอาบยาพิษ ย่อมทำให้แลงครแปดเปื้อนไปด้วย" ราชกุมารีกราบทูลต่อว่า "หม่อมฉันรำลึกได้ว่า ในชาติก่อนได้เคยเกิดเป็นบุตรช่าง ทาง ได้คบหา มิตรกับ คนชั่ว ก็พลอยกระทำแต่สิ่งที่ชั่วร้าย ครั้น ชาติต่อมาเกิดใน ตระกูลเศรษฐี มีมิตรดีจึงได้พลอย บำเพ็ญบุญบ้าง เมื่อตายไป ผลกรรมก็ตามมาทัน หม่อมฉันต้องไปทนทุกข์ทรมานในนรกอยู่เป็นเวลา หลายชาติ หลายภพ ครั้นได้ เกิดเป็นมนุษย์ก็ต้องทน ทุกข์รำเค็ญมากมาย กว่าจะใช้หนี้กรรมนั้นหมด และผลบุญ เริ่มส่งผล จึงได้มาเกิดในที่ดีขึ้นเป็นลำดับ อันผลบุญผลบาปย่อมติดตามเราไปทุกๆ ชาติ ไม่มีหยุด ย่อมได้รับผลตามกรรมที่ก่อไว้ทุกประการ ขอพระบิดาจงฟังคำหม่อมฉันเถิด"

พระราชามีได้เชื่อคำจากราชกุมารี ยังคงยึดมั่น ตามที่ได้ฟังมาจากคุณาชีวก เจ้า หลิงทรงเป็น ทุกข์ถึงผลที่ พระบิดาจะได้รับเมื่อสิ้นพระชนม์ จึง ทรงตั้งจิตอธิษฐาน ว่า "หากเทพดาฟ้าดินมีอยู่ ขอได้โปรดมาช่วยเปลื้องความเห็นผิดของ พระบิดา ด้วยเถิด จะได้บังเกิดสุขแก่ปวงชน" ขณะนั้น มีพรหมเทพองค์หนึ่งชื่อ นารท เป็นผู้มี ความกรุณาในสรรพสัตว์ มักอุปการะเกื้อกูลผู้อื่น อยู่เสมอ นารทพรหมเล็งเห็น ความทุกข์ของ จุจราชกุมารี และเล็งเห็นความเดือดร้อนอันจะเกิด แก่ประชาชน หากพระราชาทรงเป็นมิจฉาทิฎฐิ จึงเสด็จจากเทวโลกแปลงเป็นบรรพชิต เอา ภาชนะ ทองใส่สาแทรกข้างหนึ่ง คนโทแก้วใส่สาแทรก อีกข้างหนึ่ง ใส่คานทาน วางบนบำเพ็ญมาสู่ปราสาท พระเจ้า อังคิราช มาลยอยู่ตรงหน้าพระพักตร์ พระราชาทรงตกตะลึงตรัสถามว่า "ข้าแต่ท่าน ผู้มีวรรณงามราวจันทร์เพ็ญ ท่านมา จากไหน" นารทพรหมตอบว่า "อาตมาภาพมาจากเทวโลก มีนามว่า นารท" พระราชาตรัสถามว่า "เหตุใดท่าน จึงมีฤทธิลอยอยู่ในอากาศได้เช่นนั้น น่าอัศจรรย์" "อาตมาภาพบำเพ็ญคุณธรรม 4 ประการ ในชาติ ก่อนคือ สัจจะ ธรรมะ ทมะ และ จาคะ จึงมีฤทธิเดช ไป ไหนได้ตามใจปรารถนา"

"ผลบุญมีด้วยหรือ ถ้าผลบุญมีจริงอย่างที่ท่านว่า ได้โปรดอธิบายให้ข้าพเจ้าทราบ ด้วยเถิด"

พระนารท พรหมจึงอธิบายว่า "ผลบุญมีจริง ผลบาปก็มีจริง มี เทวดา มีบิดามารดา มีปรโลก มีทุกสิ่งทุกอย่างทั้งนั้น แต่เหล่าผู้มกยหาได้รู้ไม่" พระราชาตรัสว่า "ถ้า ปรโลกมีจริง ขอขี้มเงิน ข้าพเจ้าสักห้าร้อยเถิด ข้าพเจ้าจะใช้ให้ท่าน ในโลกหน้า" พระนารทตอบว่า "ถ้าท่านเป็นผู้ ประพฤติธรรม มากกว่าห้าร้อยเราก็ให้ท่านขี้มได้ เพราะเรารู้ว่าผู้อยู่ใน ศีลธรรม ผู้ประพฤติกรรมดี เมื่อเสร็จจากฐานะแล้ว ก็ขอมนำเงิน มาใช้คืนให้เอง แต่อย่างท่านนี้ตายไป แล้วก็ต้องไปเกิดในนรก ใครเล่าจะตามไป ทวงทรัพย์คืนจากท่านได้"

พระราชาก็ไม่อาจตอบได้ จึงนั่งอันอยู่ นารทพรหม ทูลว่า "หากพระองค์ยังทรงมี มิจฉาทิฎฐิอยู่ เมื่อสิ้น พระชนม์ ก็ต้องไปสู่นรก ทนทุกข์เวทนาสาหัส ในโลกหน้า พระองค์ก็จะต้องชดใช้ผลบาปที่ได้ก่อไว้ ในชาตินี้" พระนารทได้โอกาสพรรณนา ความทุกข์ ทรมานต่างๆ ในนรกให้พระราชากลับเกิดความสะพรึงกลัว เกิดความ สยดสยองต่อบาป พระราชาได้ฟังคำพรรณนา ก็สลดพระทัยยิ่งนัก รู้พระองค์ว่าได้ ดำเนินทางผิด จึงตรัสว่า "ได้โปรดเป็นที่ฟังของข้าพเจ้าด้วยเถิด บัดนี้ ข้าพเจ้าเกิด ความกลัวภัยในนรก ขอท่านจง เป็นแสงสว่างส่องทางให้ข้าพเจ้าด้วยเถิด โปรด สอนธรรมะให้แก่ข้าพเจ้าผู้ได้หลงไปในทางผิด ขอจง บอกหนทางที่ถูกต้องแก่ ข้าพเจ้าด้วยเถิด" พระนารทพรหมฤๅษีจึงได้โอกาสตรัสสอนธรรมะ แก่พระราชายัง คดิราช ทรงสอนให้พระราชตั้งมั่น ในทาน ในศีล อันเป็นหนทางไปสู่สวรรค์เทวโลก แล้วจึงแสดงธรรมเปรียบร่างกายกับรถ เพื่อให้ พระราชาทรงเห็นว่า รถที่ ประกอบด้วยชิ้นส่วนอันดี อันถูกต้องแล่นไปในทางที่เรียบรื่น มีสติเป็นประดจปลูก มีความ เพียรเป็นบังเหียน และมีปัญญาเป็นห้ามล้อ รถอันประกอบด้วยชิ้นส่วนอันดีนั้น ก็จะแล่นไปใน ทางที่ถูกต้อง โดยปราศจากภัยอันตราย พระราชาอังคิราชทรงละ มิจฉาทิฎฐิคือความเห็นผิด ละหนทางบาป นารทพรหมฤๅษีจึงถวายโอวาทว่า "ขอ พระองค์จะละบาปผิด คบแต่กัลยาณมิตร อย่าได้ ทรงประมาทเลย" ในระหว่างนั้น พระนารทพรหม ฤๅษีได้อันตรธานหายไป พระราชาก็ทรงตั้งมั่นในศีล ในธรรม ทรง เริ่มทำบุญทำทาน ทรงเลือกคบแต่ผู้ที่จะ นำไปในทางที่ถูกที่ควร เมื่อพระราชาทรง ตั้งอยู่ใน ทศพิธราชธรรม ประชาชนก็มีความสุข บ้านเมืองสงบ ร่มเย็น สมดังที่พระ

นารถพรมฤๅษีทรงกล่าวว่า

" จงละบาปมิตร จงคบก็ลายณมิตร จงทำบุญละจากบาป ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
เถิด "

คติธรรม : บำเพ็ญอุเบกขาบารมี

"สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ทำดีย่อมได้ดี ทำผิดบาปย่อมได้ชั่วช้าสามัญ
เป็นผลตอบแทน และการคบมิตรสหายนั้นก็ส่งผลดีเลวแก่ตัวบุคคลนั้นด้วย"